

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1266585/2

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב מאיר קאהן, הרב יעקב מ' שטיינהויז

התובעת:	פלוגית	ת"ז	318344439 (ע"י ב"כ עו"ד חיים מכלוף)
נגד הנתבע:	פלוגי	ת"ז	315145326 (ע"י ב"כ עו"ד אביבה רפ וטו"ר שמואל אליהו סבג)

הנדון: דחיית בקשה לפסילת הרכב בית הדין

החלטה

בפנינו בקשת הנתבע לפסילת הרכב בית הדין. כן בקשתו לביטול או עיכוב החלטת בית הדין (פסיקת הוצאות) מיום י"ח באב תשפ"א (27.7.21).

דחיית הבקשה לפסילת הרכב בית הדין

למעשה, בית הדין עיין בטענותיו של הנתבע שנרשמו בהרחבה על ידו במסגרת בקשתו, ולא מצא בהם עילה לפסילת ההרכב.

למותר לציין כי בית הדין לא נושא פנים, ודן אך ורק על פי עובדות התיק, המתוארות בכל ההחלטות שבתיק, ובעיקר בפסק הדין שמיום ג' באלול תשפ"א (11.8.21). טענותיו של הנתבע בבקשתו, מיושבות ומנומקות במסגרת מכלול החלטות בית הדין שבתיקי הצדדים.

מבחינת בית הדין, אין כאן נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש למשוא פנים בניהול המשפט, כך שאין עילת פסלות על פי חוק הדיינים בהתאם לסעיף עילת פסלות (תיקון מספר 21) תשס"ד-2004, על פי סעיף 19א (א) ושאר הסעיפים שם.

למותר עוד לציין כי בניגוד לרשום בבקשתו, בית הדין מכבד את מייצגו של הנתבע העושה את עבודתו, אך בד בבד עם זאת, בית הדין מוציא החלטות בתיקים בהתאם לנסיבות התיק ובהתאם למצבים שבפניו.

בית הדין אינו מוצא מקום להפסיק את ההליך, וכל שכן לאור הפירוד שבין הצדדים (תיק התביעה נפתח על ידי התובעת לפני יותר משנה, כבר ביום 27.7.20) והמצב הזוגי שביניהם המתואר במסגרת פסק הדין מיום ג' באלול תשפ"א (11.8.21).

וראו דברי הרא"ש בתשובה (כלל קז סימן ו): "והיינו טעמא, דכיון שבא הדין לפני הדיין והוא אינו יכול לברר הדבר, אינו רשאי למשוך ידו מן הדין ויריבו הבעלי דינין זה עם זה". ועיין שולחן ערוך חושן משפט סימן טו סעיף ג. כך שדיין לא רשאי להסתלק מן הדין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובאשר לביאור סעיף 19 (א) לחוק הדיינים באשר לפסלות דייין את עצמו משום משוא פנים, ראו החלטה בתיק 1071670/1, שם ביאר כב' הגר"א היישריק חבר בית הדין הגדול חוק זה (סעיף 19א לחוק הדיינים) כך:

מה הוא אותו "משוא פנים" עליו דיבר המחוקק?

נקדים ונאמר כי המושג 'משוא פנים' הוא מושג כללי בגדר של מיכל ענק הניתן למלא בו דברים רבים ושונים. ללא מילוי המיכל בדברים מסוימים יישאר המיכל ריק מתוכן ויאבד את שמו. שכן, קיימות מאות ואלפי אפשרויות למצבים שעליהם ניתן לומר שיש בהם או אין בהם משוא פנים. לפיכך, ברור מעל כל ספק כי הפרחה באוויר של טענה למשוא פנים כנגד מאן-דהוא ללא הצבעה על עובדות ספציפיות המצביעות על כך באופן ברור, אינה בגדר טענה ודינה שלא להישמע כלל. לא יעלה על הדעת להפריח טענה כזו ללא שנצמיד לה את העובדות שלדעת העותר הביאו אותו למסקנה כי לפנינו 'משוא פנים'. בקיצור של דבר ייאמר, טענה למשוא פנים ללא הנחת עובדות ספציפיות המוכיחות זאת ברמת ודאות של 'חשש ממשי', אינה בגדר טענה וממילא אין מקום להשיב עליה.

עתה נפנה להגדרת המושג 'משוא פנים' הוא למעשה כאשר השופט או דייין מתנהג בניהול המשפט העומד לפניו בנטייה ברורה לטובת צד אחד. קביעה כזו, במידה ותהיה, תוביל לטענה שהמשפט אינו משפט צדק ואולי אף אינו משפט כלל, כמשמעותו. זאת משום שהמסקנה היא כי לאותו דייין היה "מניע" משלו לניהול המשפט ולתוצאותיו ולא המניע של עשיית צדק ומשפט אמת. טענת 'משוא פנים' כלפי שופט או דייין, היא בעצם קריאת הפרכת חזקת הכשרות של המעשה השיפוטי כלפיו. הצבת האשמה חמורה כזו דורשת נטל ההוכחה המוטל במלואו על הטוען לקיומה, בוודאי כאשר לא נטען בבירור מה הוא אותו 'מניע', שלדעת הטוען, יהיה לדיין בעשותו כן. ברור קביעה כזו, מחייבת קבלת נתונים וראיות שהפרשנות להם אינה ניתנת לשני פנים אלא מובילה באופן ברור רק להסבר אחד ולמסקנה אחת סבירה. כל עוד דרגה כזו של ראיה אינה מוצגת בפנינו לא נוכל לערער את חזקת כשרותו של היושב על מדין. אין כל סיבה לעשות כך לגבי כל אדם ובוודאי שלא כלפי שופט או דייין, שמלכתחילה הציווי ההלכתי והחוק האזרחי מטילים עליהם מטלה זו כבסיס למילוי תפקידם.

בתיק שלפנינו לא נטען וכל שכן לא הוכח כל "מניע", שעשוי להוביל למסקנה שיש משוא פנים בדין.

ומסיים הגר"א היישריק את דבריו שם:

בשולי ההחלטה

כאן המקום להוסיף מספר מילים. יש לכבד החלטות בית הדין הרבני ככל החלטות של כל ערכאה משפטית בישראל, גם כאלה שאינן תואמות לרצונו או ציפיותיו של צד זה או אחר. כך הוא טבעם של דברים, בית הדין ובית המשפט הם מקומות שבהם על דרך הכלל כמחצית יצאו מרוצים והמחצית האחרת לא כך. אך ודאי שלא יעלה על הדעת כי משום שהחלטה מסוימת או פסק דין של אותה ערכאה משפטית אינו לרוחו של צד זה או אחר, הוא מיד יתלה באותה ערכאה שאינה צד כלל בעניין, כאילו היה הדבר משום "משוא פנים". הליכה בדרך זו היא מסוכנת ויש בה משום פגיעה ואף פגיעה אנושה באושיות המשפט והצדק. הדיין או השופט ממונה על עשיית צדק ומשפט והוא מואמן בתפקיד זה ועושה אותו באמונה. ולכן, טרם שמעלים טענה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חמורה כנגד הדיין או השופט למשוא פנים – ללא שמגבים אותה בעובדות חד משמעיות – יש לחשוב יותר מפעמיים. רשאי בעל דין בהחלט לערער על כל החלטה אך יש לשמור על הדרך הראויה. אסור שתהא "יד קלה על הדק הפה" המשמיע טענות ולהציג את הדברים בצורה מכובדת הראויה לערכאה שיפוטית.

מבואר אם כן שאי שביעות רצון מהחלטה, אין בה עילה לפסילת הרכב או דיין.

באשר לכך, ראו אף דבריו של הגר"ש שפירא (תיק 1074635/1) בשבתו בבית הגדול יחד עם הגר"א איגרא והגר"צ לוז, המאריך בפסול "שונא" לדון, ובין השאר כתב כך:

אין ספק שבעל דין שהחלטת או התנהלות בית הדין אינה מוצאת חן בעיניו, לא יוכל להעלות טענה לפסילת הרכב בית הדין אם לא הוכיח עילה ממשית למשוא פנים (וכמו שכתב בתשובת הרא"ש שהובאה לעיל). כמוכן שאם תינתן החלטה או פסק דין שלא יראו לו, זכותו להגיש ערעור, אך אין בחוסר הנחת שלו מהתנהלות בית הדין בכדי לפסול את בית הדין.

מול עינינו עומדת הדרכתו של מו"ר דודי זקני הרב הראשי לישראל (תשמ"ג – תשנ"ג) ונשיא בית הדין הרבני הגדול הגאון רבי אברהם אלקנה כהנא שפירא זצ"ל אשר כתב בהחלטה (פורסמה בקובץ שורת הדין ט עמוד תנו):

"הנימוק שניתן, שמכיוון שב"כ הבעל העלה חשדות נגד בית הדין, לכן אין בית הדין יכול להמשיך בדיון, אינו נימוק כלל ואף משמש תקדים מסוכן. תגובה כזו של כניעה להטלת דופי בבית הדין עלולה להביא לידי שיתוק של עבודת בית הדין. במקום לדחות בתקיפות תעלולים של בעל דין שבית הדין יודע שדבריו מנוגדים לאמת, נכנעים לדרישתו המחוצפת, וכדי בזיון וקצף. לפי הדין אסור לבית הדין להימנע בכגון דא מלדון דין אמת ומלעשות צדק. אין לקבל את ההסתלקות ובית הדין ימשיך במשפט וכתורה יעשה."

כך ששוב הודגש כי אי שביעות רצון מהחלטה, אין בה עילה לפסילת הרכב או דיין.

וראו עוד באריכות בעניין זה בספר סדר הדין (שוחטמן) עמוד 67 ואילך ועמוד 574 ואילך.

לאור כל האמור, הבקשה לפסילת הרכב בית הדין נדחית על הסף, ובית דין זה הוא שימשיך לדון בתיקי הצדדים. כאמור לעיל, וחרף הגשת בקשה זו, בית הדין לא מוצא מקום להפסיק את ההליך (אף לאמור בסעיף 19 א (ח) לחוק הדיינים), וכל שכן לאור הפירוד שבין הצדדים (תיק התביעה נפתח ע"י התובעת לפני יותר משנה, כבר ביום 27.7.20) והמצב הזוגי שביניהם המתואר במסגרת פסק הדין מיום ג' באלול תשפ"א (11.8.21).

דחיית הבקשה לביטול פסיקת הוצאות ועיכוב ביצוע החלטה

כן לא נמצאה עילה מוצדקת לביטול הוצאות משפט שנפסקו כנגד הנתבע בתיק זה (החלטה מיום י"ח באב תשפ"א (27.7.21)), החלטה שהיא מנומקת מתוכה בהרחבה.

ונבהיר כי ההוצאות נפסקו על הנתבע, שהוא בעל הדין שבפנינו, אף אם הבקשות הוגשו על ידי שלוחו, שהוא בא כוחו בתיק.

בנוסף, לא נמצאה עילה אף לעיכוב ביצוע החלטת בית הדיון מיום י"ח באב תשפ"א (27.7.21), ונבאר קביעה זו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בנסיבות תיק זה לא נמצאו העילות המקובלות לעכב את ביצועה של החלטה הנ"ל, משום שלאור האמור בה, מסתבר שהסיכוי לקבלת הערעור, ככל שיוגש או הוגש, הינו נמוך ביותר.

בנוסף, לא עסקינן בפעולה בלתי הפיכה או פעולה שמאיינת את אפשרות הגשת הערעור.

פסיקת ההוצאות שבמסגרת ההחלטה הנ"ל, אינה פעולה בלתי הפיכה ואין מקום לעכב את ביצועה, וידוע האמור בהחלטת בית הדין הגדול בתיק 1166435/2:

ביחס לעיכוב ביצוע שהגישה ב"כ המבקשת על החלטה זו של תשלום 15,000 ש"ח הרי שגם ללא הדברים שנכתבו לעיל ביחס לאפשרות הערעור, בקשת עיכוב הביצוע נדחית.

כידוע, אין הגשת ערעור מעכבת את ביצוע פסק הדין (תקנה קמו(1)). הנחת החוק והתקנות רואה את פסק הדין שניתן כתקף לכל דבר וענין לרבות ביצועו כל עוד לא הוכרע ע"י ערכאת הערעור לקבל את הערעור. ההיגיון המשפטי הוא כי אין לעכב את גלגלי הצדק ולמנוע מהזוכה את המגיע לו על פי פסק דין של ערכאה שיפוטית.

הליך "עיכוב ביצוע" הינו כלי שבמהותו מעכב את הליכי הצדק ונועד לשימוש רק באחד משני התנאים, ביצוע ההחלטה יאיין את הערעור וימנע את האפשרות להגשת ערעור, או שביצוע פסה"ד יביא לכך שייגרם נזק בלתי הפיך. לפיכך, השימוש בכלי זה של עיכוב ביצוע ייעשה במשורה ורק במקרים הנ"ל. ככלל, חיובי ממון אינם בלתי הפיכים וכל פעולה כספית ניתנת להחזרה למקומה.

כך שבית הדין הגדול כבר הבהיר את העקרונות לעיכוב ביצוע החלטות, העולים עם האמור מעלה, כולל האמירה:

ככלל, חיובי ממון אינם בלתי הפיכים וכל פעולה כספית ניתנת להחזרה למקומה.

כך שאף פסיקת הוצאות משפט שבמסגרת פסק הדין הנ"ל, היא בתוקפה לגבייה מידית.

וראו אף האמור ברמ"א חושן משפט סימן יד סעיף ד: "וצריך לשלם מיד, ואם יסתור הדין, יחזרו לו". וכן מובא אף בשו"ע חו"מ סימן פב סעיף י: "אלא ישלם ואחר כך יטעון על המלווה במה שירצה, ואם יודה, יחזיר לו, ואם כפר ישבע היסת".

וראו אף האמור בהחלטת בית הדין הגדול בתיק 1296744/1 (פורסם):

על אחת כמה וכמה שאין מקום לעכב ביצוע של חלקים אחרים בהחלטות בית דין קמא, החלקים הנוגעים לשאלת פירעון שכר טרחתו של המומחה והוצאות אחרות – כסף, בניגוד לטובתם של ילדים, הוא בריהשבה, ועיכוב ביצוע של הוצאות שאף לאחר ביצוען יהיו ברותהשבה והסגה לאחור – ודאי אינו מוצדק לעת האת.

כך שאין לעכב ביצוע חיוב ממוני בטענה שהוא בלתי הפיך.

לאור כל האמור, הבקשה לביטול או לעיכוב ביצוע החלטת בית הדין מיום י"ח באב תשפ"א (27.7.21), נדחית על הסף.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ח' באלול התשפ"א (16/08/2021).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הרב יעקב מ' שטיינהויז

הרב מאיר קאהן

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה